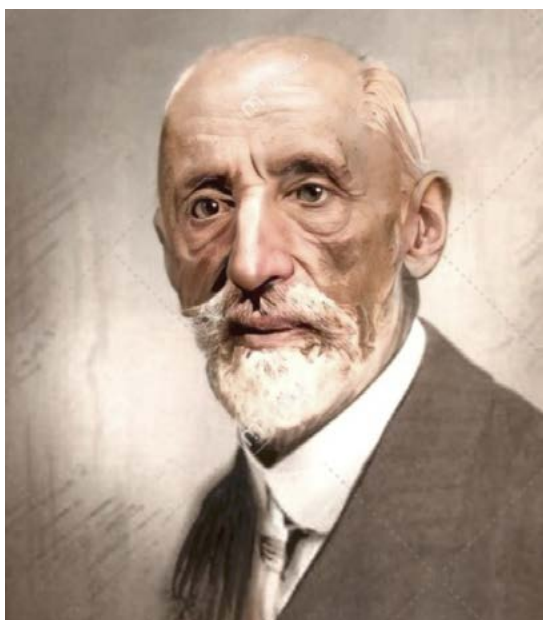

Marija Mojca
Peternel

Gornik, tiskar in založnik

Otomar von Bamberg (1848–1934)

1. aprila je minilo 90 let od smrti Otomarja¹ Bamberga, ki je v planinskih krogih bolj poznan po aktivnostih, povezanih z gorami, malo manj pa morda po tem, da je bil zelo priznan in inovativen tiskar in založnik.

Otomar Bamberg
Foto Avgust
Berthold, DLib

Rodil se je 22. januarja revolucionarnega leta 1848 v Ljubljani, kjer je obiskoval klasično gimnazijo, ki pa je zaradi očetove smrti ni dokončal. Na željo deda, tiskarja Ignacija Kleinmayra, se je nadalje izobraževal v tiskarni Kremer'sche Druckerei v Augsburgu. Po vrnitvi v Ljubljano se je zaposlil v podjetju pokojnega očeta in pri enainvajsetih letih leta 1869 prevzel vodenje tiskarne, založbe in knjigarne. Podjetje je vodil zelo ambiciozno: podaljšal in nadzidal je tedanje tiskarniško poslopje na Kolodvorski ulici, kupil nove tiskarske in knjigoveške stroje ter popolnoma spremenil dotedanjo organizacijo dela. Najsodobnejših tiskarskih strojev in naprav ni le kupoval, temveč jih je želel sam ali s sodelavci izboljšati. Da bi pridobil prostor za nove stroje, je odpremo izdelkov premestil iz tiskarne in ustanovil svojo knjigovoznico. Stare plinske svetilke je nadomestil z novimi, ki jih je pozneje med prvimi v Ljubljani zamenjal z električnimi. Za proizvodnjo električne energije je uporabljal dva parna stroja. Ko so s širjenjem proizvodnje prostori postali premajhni, je leta 1907 po načrtih arhitekta Maksa Fabianija na vogalu Dalmatinove in Miklošičeve ulice dal zgraditi palačo v modernističnem slogu, ki je bila tudi na zunaj oblikovana kot hiša tiska. Na fasadi pod nadstreškom Bambergove hiše, kot se imenuje še danes, so keramične reliefne podobe oseb, povezanih z razvojem tiska.

Sprva je Bamberg tiskal in izdajal samo nemške knjige in časopise, od osemdesetih let 19. stoletja dalje pa tudi vse več slovenskih učbenikov in literarnih del, med drugim prvo izdajo *Erotike* Ivana Cankarja (1899) in dela številnih drugih slovenskih književnikov. Imel je prijateljske odnose s predstavniki slovenske literarne moderne, zlasti s Cankarjem, in slovenskimi likovnimi umetniki, ki jih je pogosto podpiral kot kulturni mecen.

Med planinskimi aktivnostmi naj v nadaljevanju omenimo Bambergovo odločilno vlogo v neformalni planinski družbi Prijatelj gora (Alpenfreunde) ter uspešno navezavo z Ivanom Žanom in Triglavskimi prijatelji iz Bohinja. Po Bambergovi uspešni akciji zbiranja prostovoljnih prispevkov, ki jo je objavil v svojem časopisu *Laibacher Zeitung*, je bohinjski vodnik Jože Škantar - Šest skupaj s sinom Lovrencem leta 1871 zgradil majhno kočico na lokaciji današnjega doma Planika in hkrati tudi prvič nadelal pot na Triglav.

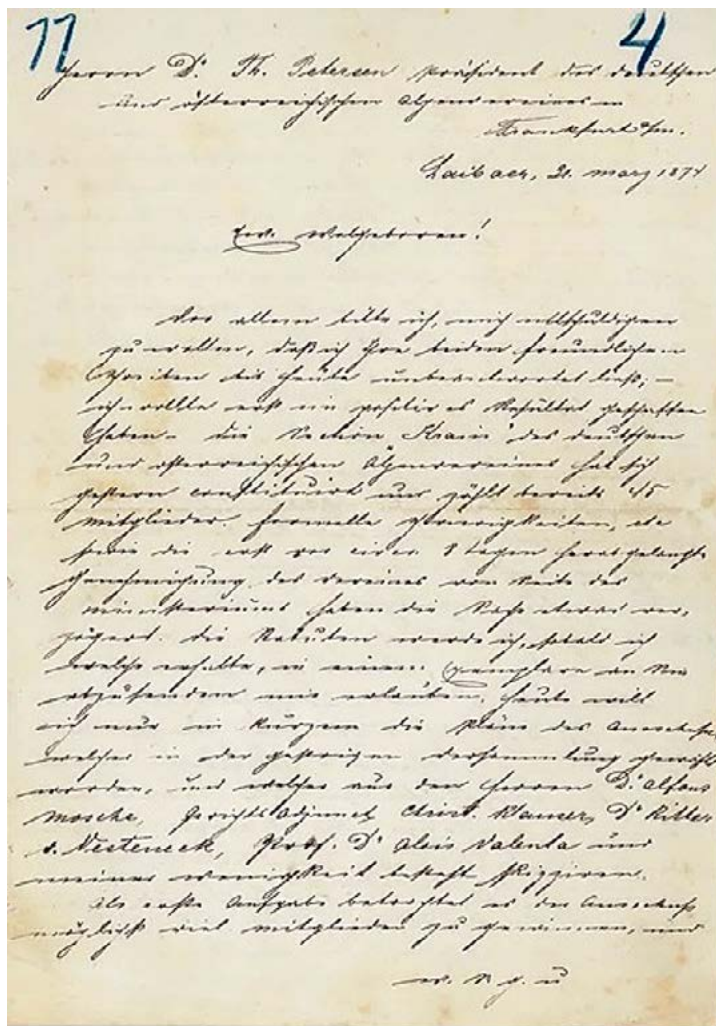
Bambregu gredo še zasluge za ustanovitev Kranjske podružnice Nemškega in avstrijskega društva leta 1874. Ohranjen je poziv, oziroma vabilo k članstvu, na katerem sta poleg Bambergovega podpisa še podpis na Češkem rojenega ljubljanskega zdravnika in porodničarja dr. Aloisa Valente ter ljubljanskega pravnika Alfonsa Moschēja.

Pozivu je naslednji dan sledil posvetovalni, v nedeljo, 30. marca 1874, ob 17. uri pa ustanovni sestanek v poletni sobi gostilne Pri zlati zaponki (Zur Goldenen Schnalle), locirane med današnjim Hotelom Slon in stavbo Kazine, a je bila leta 1878 porušena. V vodstveni odbor so bili izvoljeni Otomar Bamberg (načelnik), Christian Klauser (tajnik), dr. Alfons Moschē (blagajnik) ter nadzornika Alois Valenta in dr. Julius Fränzel von Vesteneck. V Bambergovi tiskarni je bil že pred tem, 25. marca 1874, na štirih straneh natisnjen tudi statut društva.

Že 31. marca je Bamberg o ustanovitvi podružnice obvestil predsednika društva DÖAV dr. Theodorja Petersena v Frankfurtu. Iz pisma je razvidno, da sta bila v stiku že pred tem. Morda sta se celo srečala leto poprej, ko se je Peterson v spremstvu znanega bohinjskega vodnika Jožeta Škantarja povzpел na Triglav. Kot piše v svojih spominih na to pot, se je kljub krajši poti iz Mojstrane raje odločil za slikovitejšo pot iz Bohinja.

¹ Bambergovo ime se pojavlja v številnih različicah (Otomar, Ottomar, Otmar, Ottmar), v zapisu smo uporabljali ime, ki ga navaja *Slovenska biografija* (<https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi133737/>). Podatki iz omenjene literature so dopolnjeni z izsledki raziskav o društvu DuOeAV.

Bamberg je bil dejaven tudi pri ponovnem zagonu Kranjske podružnice 25. novembra 1881, manj znano pa je, da je bil od leta 1882 tudi član Primorske podružnice. Poleg tega tudi ne gre pozabiti, da so bili ključni takratnih planinskih koč v lasti društva DuOeAV v Ljubljani v hrmbi prav v njegovi tiskarni. Bamberg je po poročanju osrednjega glasila društva DÖAV igral pomembno vlogo v zvezi s koč v Vratih. Kranjska podružnica je leta 1914 novo koč z imenom Hubertus dobila z "velikodušno koncesijo nemških lovskih gospodov" Otomarja Bamberga in Johanna Koslerja. Koča na 953 metrih nadmorske višine je imela od 15 do 18 postelj v treh sobah, pri čemer je bila ena soba rezervirana in namenjena izključno za "lovske gospode". V 50 korakov oddaljeni brunarici so nameravali postaviti dodatnih 12 ležišč. Objekt, ki naj bi bil odprt do konca septembra, naj bi nemškim planincem nudil preprosto, vendar dobro in udobno nastanitev. Odprtje koč, ki danes ne obstaja več, je bilo predvideno za 21. junij, a je bilo zaradi slabega vremena preloženo na 28. junij 1914, nato pa zaradi izbruha prve svetovne vojne oziroma zaradi vpoklica oskrbnika dokončno preklicano. V nekrologu, ki je izšel ob Bambergovi smrti leta 1934 v uradnem glasilu društva DÖAV in ga je bilo moč brati tudi izven meja današnjega skupnega evropskega prostora, je bilo z naklonjenostjo opisano delovanje "zvestega člana in podpornika društva", v katerem je večkrat predaval. Spomin nanj je bil dolgo živ v imenu ene najlepših, a tudi najzahtevnejših poti na Triglav, predhodnici današnje Poti čez Plemenice. ●

Bambergovo pismo Petersenu. Archiv Alpenverein Innsbruck

NAJBOLJŠI OUTDOOR FILMI LETA

10% POPUST
 Popust za spletne vstopnice za člane PZS
 Koda: **PZS4EOFT24**

CELJE 04. 12. 2024 CINEPLEXX 20:00 KRANJ 28. 11. 2024 05. 12. 2024 CINEPLEXX 20:00	LJUBLJANA 23. 10. 2024 29./30. 11. 2024 02./03. 12. 2024 CINEPLEXX 20:00 MARIBOR 01. 12. 2024 MARIBOX 20:00
--	---

TERREX
 PRESENTS

EOFT |||||
 EUROPEAN OUTDOOR FILM TOUR 2024

IGLU ŠPORT

Vstopnice na voljo: IGLU ŠPORT | www.iglusport.si

PRODUCED BY